

A SZÁJÜREG, A PERIORÁLIS SZÖVETEK ÉS A NYÁLMIRIGYEK FONTOSABB VIRÁLIS FERTŐZÉSEI ÉS JELENTŐSÉGÜK

Prof. Dr. Ádám Éva D.Sc.

Adenovírus: pharyngitis, stomatitis aphthosa, hólyagos elváltozások, aphtha

Mumpsvírus (Paramyxovirus): stomatitis, nyálmirigyek megnagyobbodása

Morbillivírus (Paramyxovirus) : enanthema, Koplik foltok a száj nyálkahártyáján

Coxsackie A vírus (Picornavirus): herpangina, hólyagos elváltozások

Rubeolavírus (Togavirus): enanthema (kiütések a száj nyálkahártyáján)

Herpes simplex 1, 2: gingivostomatitis, herpes labialis, ödéma, hólyagos, ulceratív elváltozások

Varicella-Zoster (HHV-3): nasopharyngitis, hólyagos elváltozások, fájdalom (zoster)

Epstein-Barr-vírus (HHV-4): gingivitis, akut stomatitis, Pfeifer-féle mirigyláz

Herpesvírus 8: Kaposi sarcoma

Papillomavírus: gége papilloma, gége- és nyelőcső carcinoma, focalis epithelialis hyperplasia

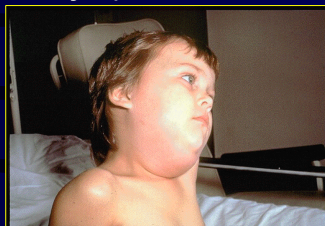
HIV (Retrovírus): Kaposi sarcoma, ARC-ben: gingivitis, stomatitis

Prof. Dr. Ádám Éva D.Sc.

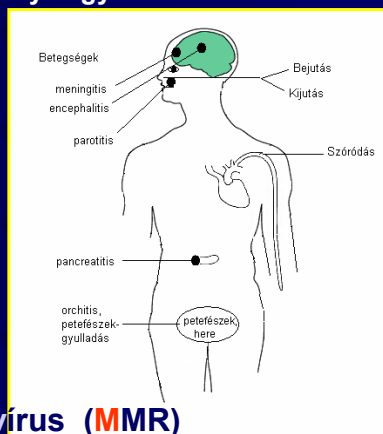
MUMPSZ (parotitis epidemica, járványos fültőmirigy gyulladás)

BETEGSÉG: mirigyes szervek nem gennyes gyulladása

Lappangási idő: 2-3 hét (láz, hányinger, hányás)

Szövődmény: orchitis (pancreatitis, neuritis (VIII. agyideg) → sükettség)

PREVENCIÓ: attenuált mumpsz vírus (MMR)

2007. január-február: Heves megye, 9 megbetegedés (22-31 éves), fertőzés forrása Ukrajnából importálta a fertőzést (a betegek koruknál fogva még nem voltak oltva)

Prof. Dr. Ádám Éva D.Sc.

KANYARÓ (MORBILLI)

Kórokozó: morbillivírus, Paramyxovirus család

CSEPPFERTŐZÉS: (lappangási idő 10 nap)

SZAPORODÁS A LÉGUTAK NYÁLKAHÁRTYA SEJTJEIBEN

ELSŐDLEGES VIRÉMIA (regionális nyirokcsomók)

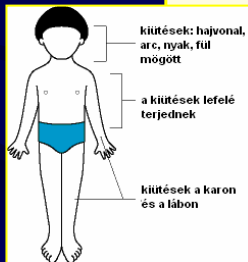
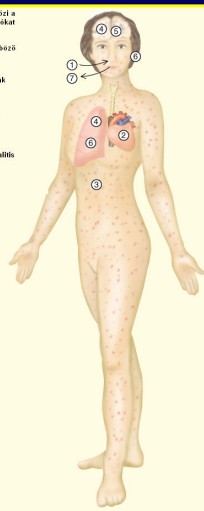
fertőzött fehérvérsejtek

MÁSODLAGOS VIRÉMIA (minden sejtből kimutatható, jellegzetes óriássejt képződés)

KOPLIK folt (szájnyálkahártya), testszerte kiütések (fül mögött, arc, törzs, végtagok)

elhúzódó immunreakció (kimerül az immunrendszer, átmenetileg negatívvá válik a IV. típusú immunreakció)

- ① A cseppfertőzéssel terjedő kanyarvírus fertőzi a légutakat, a szemet és a környéki nyirokcsomókat
- ② A vírus bejut a véráramba és fertőzi a különböző szerveket, beleértve az agyat, tüdőt, májat
- ③ A kór megfertőzött sejteket a T-sejtek támadják és kiűrik a "bűnösök"
- ④ A vírus szaporodása a tüdőben pneumóniát okoz és megfertőzheti az agyat
- ⑤ Az akut fertőzést követően sok évvel - ritka esetben - szubakut szklerotizáló panencephalitis alakul ki, ami a beteg halálához vezet
- ⑥ Gyakoriak a tüdő és a fül másodlagos fertőzései
- ⑦ Átvétel cseppfertőzéssel

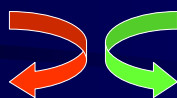

Prof. Dr. Ádám Éva D.Sc.

KANYARÓ FERTŐZÉS KIMENETELE

celluláris védetség
zavara esetén

ellenanyaghiányos
állapot esetén

súlyos, halálos lehet

szabályos lefolyás

SZÖVŐDMÉNYEK: pneumonia, encephalitis
SSPE (Szubakut szklerotizáló panencephalitis)

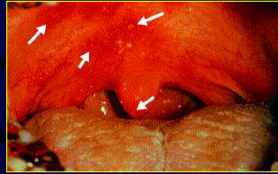
DIAGNÓZIS: klinikai tünetek, szerológia (HAG, ELISA)

MEGELŐZÉS: attenuált vírus (MMR)

Prof. Dr. Ádám Éva D.Sc.

Coxsackie vírus (Picornavirus család)

Herpangina: gyermekek, fiatal felnőttek lázzal, torokfájással, oropharynxban fájdalmas hólyagokkal járó betegsége

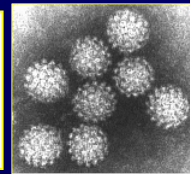
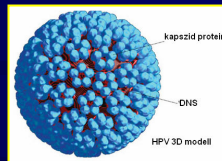
„Kéz-láb-száj betegség”
(coxsackie A16 vírus)

Prof. Dr. Ádám Éva D.Sc.

PAPILLOMA VÍRUSOK

PAPILLOMAVIRIDAE

Virion: ikozahedrális, ferde
Nukleinsav: ds cirkuláris DNS

PAPILLOMAVÍRUSOK (több, mint 90 szerotípus)
jó és **rosszindulatú** daganatok

Verruca vulgaris (V. plana, bőr)
Epithelialis hyperplasia (száj)
Condyloma accuminatum (genitáliák, száj)
Papillomatosis (gége carcinoma)
HPV16, 18, 31 (cervix carcinoma)

Prof. Dr. Ádám Éva D.Sc.

Papilloma száj nyálkahártyán (papillomavírus fertőzés)

Condyloma a szájban (Condyloma accuminatum)

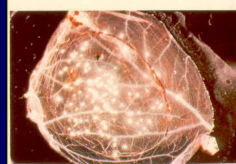
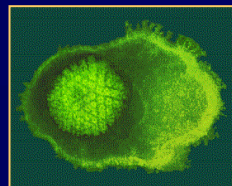
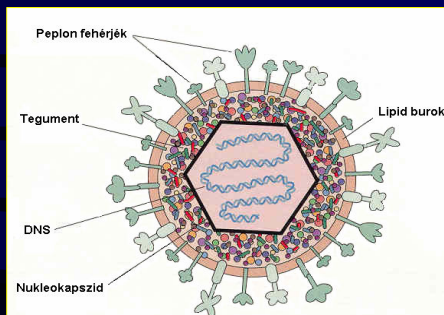
Prof. Dr. Ádám Éva D.Sc.

HERPESVÍRUSOK

Prof. Dr. Ádám Éva D.Sc.

(herpes: görög, herpein, kúszni, utalás a latenciára)

MORFOLÓGIA: ikozahedrális, peplonos, nincs közös antigén

NUKLEINSAV: ds, lineáris (genom perzisztálás)

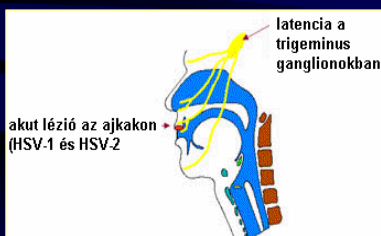
REPLIKÁCIÓ: sejtmag (peplon - maghártya), A-típusú zárvány

Prof. Dr. Ádám Éva D.Sc.

HERPESVÍRUSOK OKOZTA MEGBETEGEDÉSEK

Primer fertőzés:

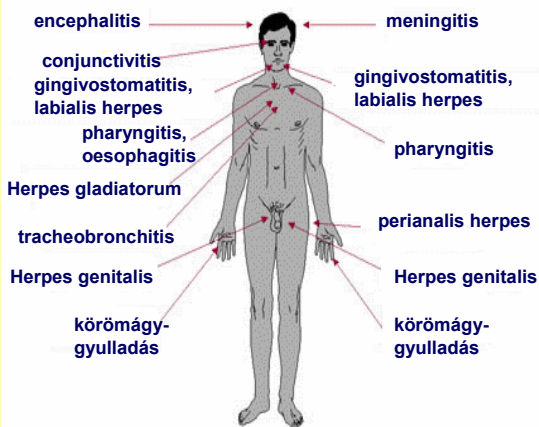
klinikai tünetek (8%)
súlyos klinikai tünetek (2%)
szubklinikai fertőzés (90%)

Recurrens fertőzések

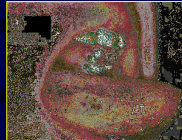
Herpes simplex 1

Herpes simplex 2

Prof. Dr. Ádám Éva D.Sc.

HHV 1- és 2-es típus OKOZTA MEGBETEGEDÉSEK

Gingivitis

Herpes labialis

Herpes keratitis és keratoconjunctivitis

Aphtha

TERÁPIA: acyclovir

Herpes genitalis

Prof. Dr. Ádám Éva D.Sc.

HERPetic WHITLOW

(Herpes okozta körömágy-gyulladás)

HERPES GLADIATORUM

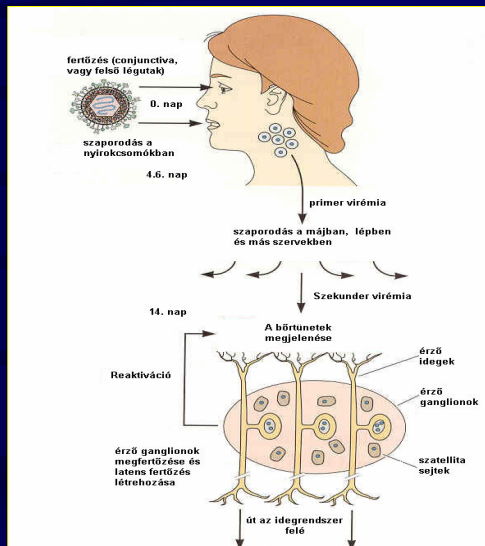
ECCEMA HERPeticUM

Prof. Dr. Ádám Éva D.Sc.

HHV-3 OKOZTA PRIMER MEGBETEGEDÉS

**HHV3 (Varicella-Zoster
Vírus, VZV)**
 primer fertőzés: varicella
 (bárányhimlő)

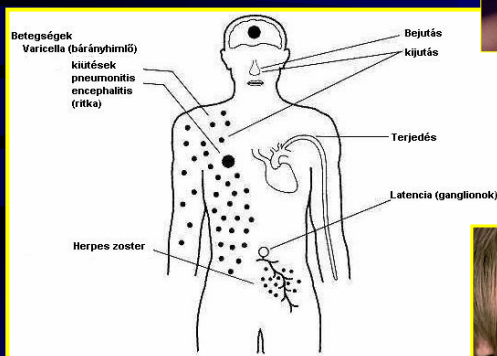

Prof. Dr. Ádám Éva D.Sc.

Varicella (bárányhimlő)

Terjedés: cseppfertőzés, beszáradt pörkök, használati tárgyak

Inkubációs idő: 2-3 hét - generalizált bőrváltozások (macula, papula, vesicula, pustula - pörk, azonos stádiumok)

Prof. Dr. Ádám Éva D.Sc.

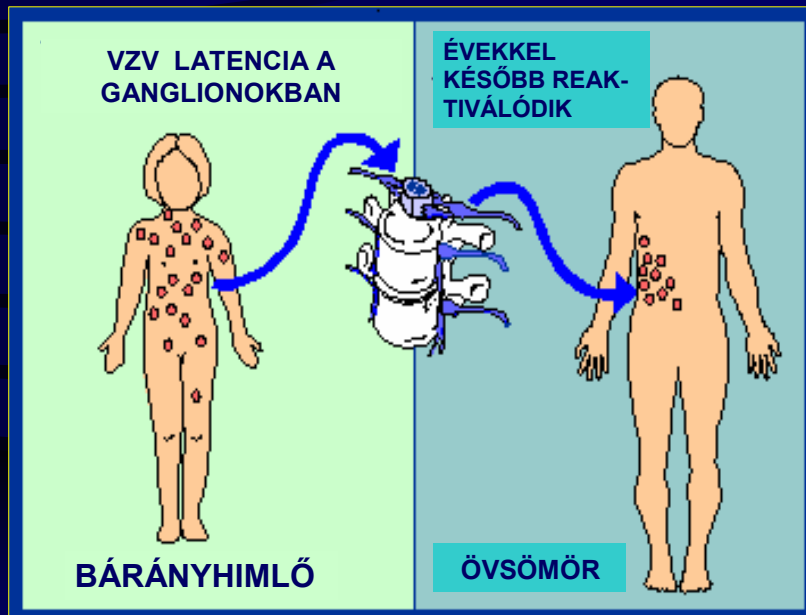
Szövődmények: pneumonia, gennyes fertőzések, encephalitis, hepatitis, nephritis, kongenitális károsodások (szem, központi idegrendszer)

Immunkárosodottakban súlyos, nekrotizáló elváltozások

MEGELŐZÉS: attenuált vírus (speciális esetekben)

Prof. Dr. Ádám Éva D.Sc.

Prof. Dr. Ádám Éva D.Sc.

HHV3 (VZV) SECUNDER FERTŐZÉS: HERPES ZOSTER (övsömör)

Egyoldali idegelfutás mentén, a test egyik oldalán kialakuló fájdalmas hólyagos elváltozások (*N. trigeminus*: cornea, sclera károsodások)

Immunszuppresszált betegekben: generalizálódhat

Prof. Dr. Ádám Éva D.Sc.

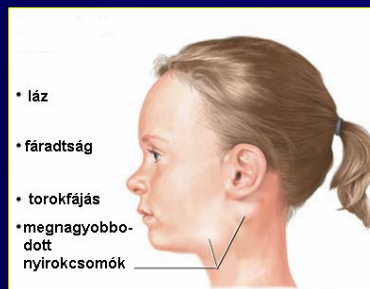
HHV-4 (EPSTEIN-BARR, EBV) VÍRUS FERTŐZÉS

FERTŐZÉS (elsősorban nyállal, szaporodás az orr-garatüreg epithel sejtjeiben)

inkubáció: 2-8 hét

Mononucleosis infectiosa
(Pfeifer-féle mirigyláz - általános tünetek mellett máj és lép megnagyob-
bodás)

- láz
- fáradtság
- torokfájás
- megnagyobbodott nyirokcsomók

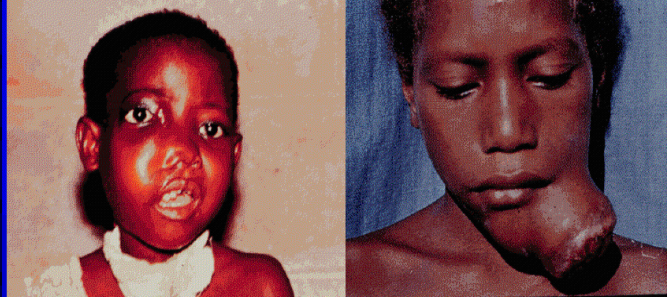
szóródás nyállal
kofaktor? (malária, kromoszóma transzlokáció: c-myc protoonkogének deregulációja)

Burkitt lymphoma
(Afrika)

Nasopharyngealis carcinoma
(Ázsia) (magas EBV ellenanyagtiter, kromoszóma elváltozás nélkül)

Prof. Dr. Ádám Éva D.Sc.

NASOPHARYNGEALIS CARCINOMA (EBV)

BURKITT LYMPHOMA

HAJAS-SEJTES LEUKOPLAKIA

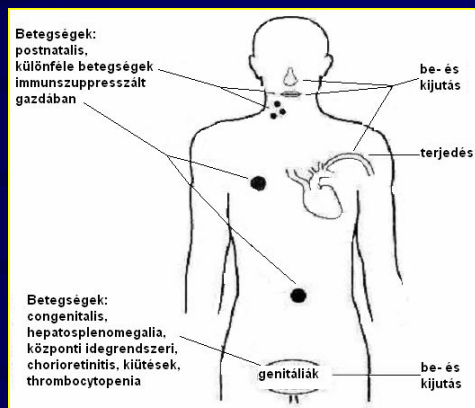
Prof. Dr. Ádám Éva D.Sc.

HHV-5 (CYTOMEGALOVÍRUS, CMV) OKOZTA MEGBETEGEDÉSEK

Normális immunrendszer:
mononucleosis infectiosa,
hepatitis (perzisztálás, politransz-
fundáltak)

immunszupresszáltak (HIV, tumor,
transzplantáció): retinitis,
encephalitis, pneumonia,

kongenitális-perinatalis: magzati
károsodás (cytomegalias zárvány-
betegség, láz, sárgaság, máj-lép,
magnagyobbodás, anémia,
microcephalia)

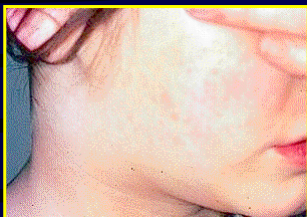

a: újszülött (microcephalia), b: 8 évvel később (microcephalia, mentális retardáció, kötött izmok)

Prof. Dr. Ádám Éva D.Sc.

MONONUCLEOSIS INFECTIONOSA

(*S. pyogenes*, tüszős torokgyulladás-differenciál diagnosztikai probléma)

Nagy, atípusos lymphocyták

Prof. Dr. Ádám Éva D.Sc.

HHV6: exanthema subitum (roseola infantum)

- akut lázas betegség kiütésekkel, gastrointestinalis, légúti vagy központi idegrendszeri tünetekkel

- ◇ primer fertőzés után perzisztálás (lymphocyták, macrophagok, epithel és endothel sejtek, neuronok, gliasejtek)

Degeneratív idegrendszeri betegségek (sclerosis multiplex?)

- ◇ immunzuppresszált betegekben fulmináns hepatitis (aktiválhatja az EBV-t, papillomavírusokat és HIV-t)

Terápia: foscarnet

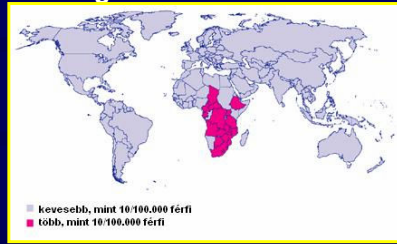
HHV7: nyál, urogenitális excretum (kórokozó szerep nem egészen ismert, CD4 receptort használ, ezért antagonistá lehet a HIV-vel)

Prof. Dr. Ádám Éva D.Sc.

HHV8: Kaposi sarcoma (ér-eredetű bőr és zsigeri tumor)

1872. Kaposi Móric,

- klasszikus forma
- endémiás forma (Afrika)
- AIDS

Prof. Dr. Ádám Éva D.Sc.

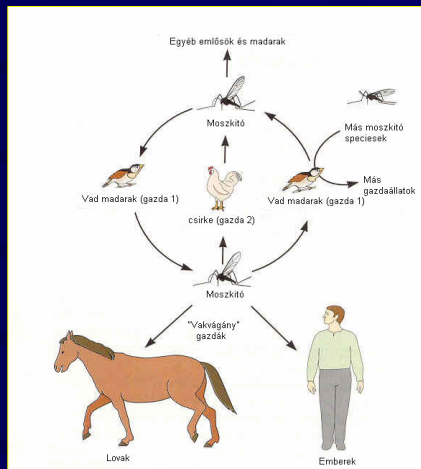
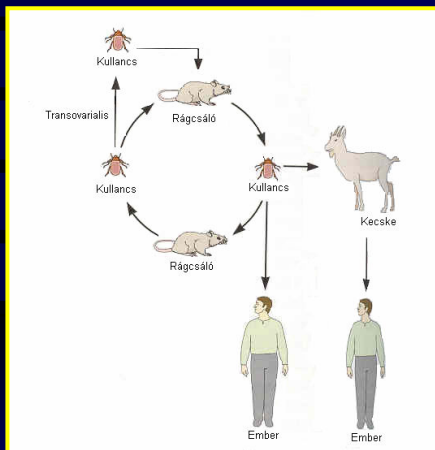
ARBOVÍRUSOK (arthropod-borne)

ROBOVÍRUSOK (rodent-borne)

Prof. Dr. Ádám Éva D.Sc.

ARBOVÍRUS FERTŐZÉSEK

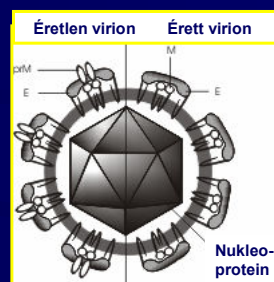
1. Encephalitis
2. Haemorrhagias láz hepatitisz (vagy anélkül)
3. Láz, izom és ízületi fájdalmakkal, kiütéssel

Prof. Dr. Ádám Éva D.Sc.

FLAVIVÍRUSOK

(Flavus: sárga, sárgaláz vírusa)

- 40-50 nm, kubikális, ss(+) RNS genom, peplon nyúlványokkal: hemagglutináció
- proteázzal nem inaktiválhatók
- emberben és ízeltlábúakban is szaporodnak (természetes gazdában és a vektorban nem okoznak betegséget),
- gerinces gazda : magas titer esetén fertőzik a vérszívót
- vérszívó: szaporodik a béltraktusban, egyéb szervekbe és a nyálba jut (csak a nőstények vektorok, átörökítik a vírust az utódokba is)
- végső gazda: ember (a vérben alacsony titer, nem fertőzi a vektort)

Prof. Dr. Ádám Éva D.Sc.

SÁRGALÁZ (Yellow fever)

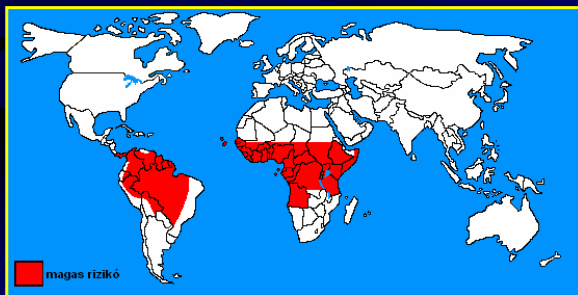
Sárgaláz főbb tünetei: láz, fej-és izomfájdalmak, fotofóbia, majd vese- és májkárosodás (sárgaság, albuminuria, vérhányás, véres széklet és egyéb vérzéses tünetek). 10-40%-ban halálos)

Dzsungel sárgaláz: majmok (rezervoár) → → ember

Haemagogus szúnyogfaj

Városi sárgaláz: ember (rezervoár) → → ember (szúnyogirtás, védőoltás)

Aedes aegypti

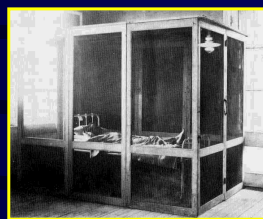

SÁRGALÁZ VÍRUSÁNAK
ELTERJEDTSÉGE

Prof. Dr. Ádám Éva D.Sc.

SÁRGALÁZ

17. sz. Yucatan félsziget (Mexikó)
1881. Finlay, C.: moszkító átvitel
1901. Reed, W.: víruseredet

1905. Panama-csatorna
építése, karantén

Vérzések
(vérhányás)

DIAGNÓZIS: speciális laboratóriumokban
(biosafety IV)

MEGELŐZÉS (1939): sárgaláz
(Theiler 17D, attenuált vírus),
nemzetközi utazás kapcsán kötelező

Theiler, Max
(1899-1972)

Orvosi/Fiziológiai
Nobel Díj, 1951

IMMUNITÁS: életre szóló

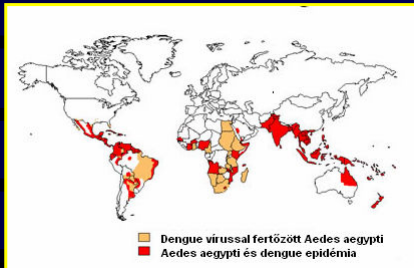

Prof. Dr. Ádám Éva D.Sc.

DENGUE-LÁZ

Terjesztő: *Aedes aegypti*

Klasszikus dengue-láz (ritkán halálos): influenzához hasonló tünetek (láz, fejfájás, izom- és ízületi fájdalmak, megnagyobbodott nyirokcsomók), maculopapularis kiütések, leukopenia (világszerte előfordul)

Dengue haemorrhagiás láz (10 % halálozás): kezdetben hasonló a klasszikus formához, majd sok és vérzés jelentkezik (gyomor-bél rendszer és bőr (Ázsia) (általában második fertőzéskor, keresztreakáló ellenanyagok aktiválják a komplementrendszer : fokozódik az érfal permeabilitás)

Antivirális terápia: **nincs** Védőoltás: **nincs** Szúnyogirtás, állóvizek lecsapolása

Prof. Dr. Ádám Éva D.Sc.

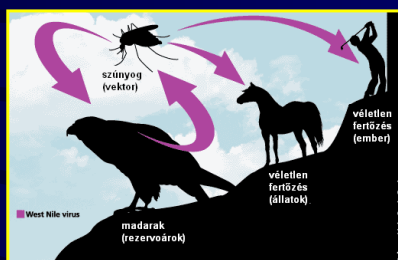
WEST NILE (Nyugat-Nílus) encephalitis

- első leírás Uganda, *Culex* félék
- idegrendszeri tünetek, lymphadenopathia
- elsősorban idősebb vagy középkorú emberekben

Járványok (ember)

1994. Algéria
1996-1997. Románia
1997. Cseh Köztársaság
1998. Kongói Dem. Közt.
1999. Oroszország
1999-2000. USA
2000. Izrael
2002. USA
2004. USA

Járványok (ló)

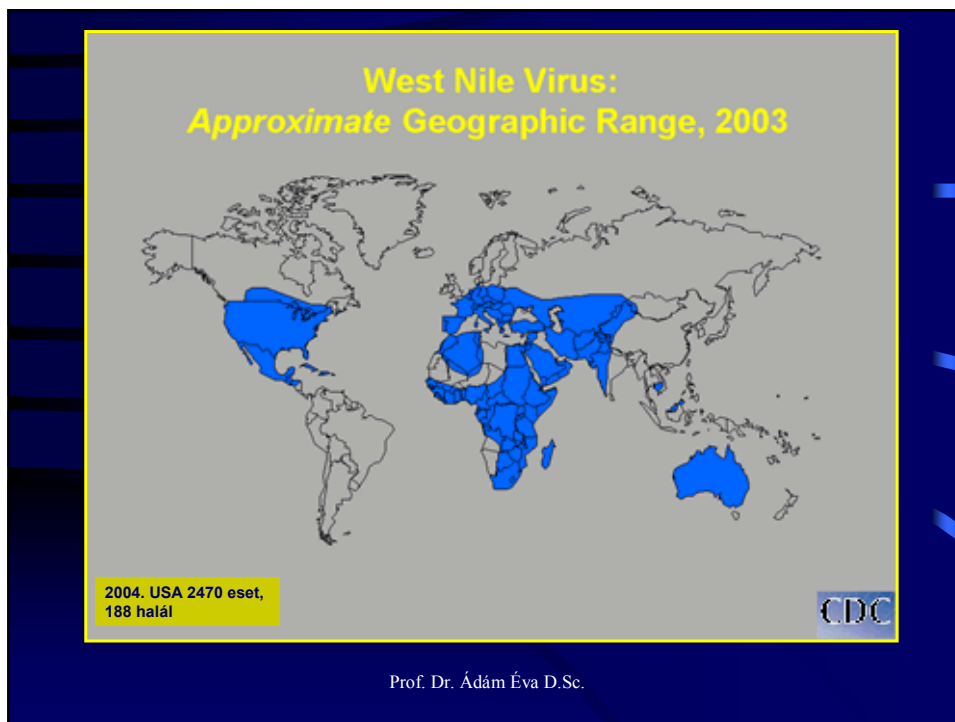
1996. Marokkó
1998. Olaszország
1999-2000. USA
2000. Franciaország

megváltozott időjárás, vektorok elszaporodása

Prof. Dr. Ádám Éva D.Sc.

Tavaszi-nyári meningoencephalitis

- rezervoárok: kis rágcsálók
- vektorok: *Ixodes* és *Dermacentor* spp.
- patogenezis: (1) viraemia, (2) influenza-szerű tünetek, (3) CNS manifesztáció ⇒ aszeptikus meningoencephalitis
- immunitás: életreszóló, humorális és celluláris
- Diagnózis
  - anamnesztikus adatok (kullancs csípés)
  - szerológia
    - vér, CSF
    - ELISA IgM, IgG
- kezelés: tüneti

Megelőzés: aktív immunizálás inaktívált vakcina

Encepur Junior (1-12 éves: alapimmunizálás, 3 oltás, 3 évente ismétlés),
Encepur Adult (12 évesnél idősebb) ,
FMSE-Immun (felnőtt és gyermek)

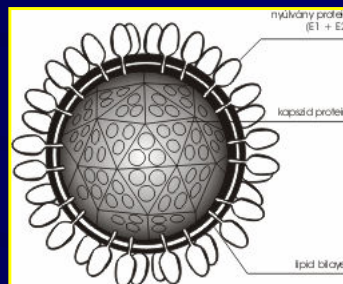
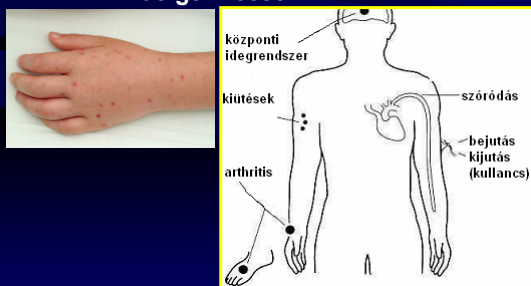
passzív immunizálás (poszt expozíciós prophylaxis)

Prof. Dr. Ádám Éva D.Sc.

TOGAVÍRUSOK

Toga (római öltözék): burok

- 70 nm, kubikális, ss(+) RNS
- peplonban hemagglutináló nyúlványok
- proteázzal inaktiválhatók
- rezervoárok: madarak, rágcsálók és más gerincesek

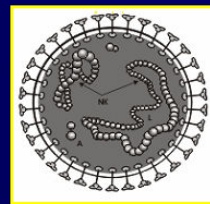
Lázás betegség, encephalítissal
(keleti-, nyugati-, Venezuelai lóencephalitis)
Lázás betegség kiütéssel, arthralgiával (Ross River, Sindbis, O' nyong -nyong, Chikungunya)

Prof. Dr. Ádám Éva D.Sc.

ARENAVÍRUSOK

Arena (homok): gazdasejt eredetű riboszoma-szemcsék

- kerek, pleomorf, burkos vírusok, 10 nm-es nyúlványokkal
- két víruseredetű (ss) és gazdasejt eredetű RNS
- természetes gazdák: rágcsálók

LYMPHOCYTAS CHORIOMENINGITIS VÍRUS (LCM) : egérben latens fertőzés, más speciosekben (emberben is) fatális meningitis

Terjedés: egér marása vagy ürüléke útján (szennyezett élelem elfogyasztása, ürülékkel szennyezett por belélegzése)

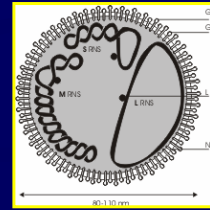
Lefolyás egerekben: az állat korától és a fertőzés módjától függ, öröklődik, heveny reakció a celluláris immunreakció gátlásával megelőzhető

Prof. Dr. Ádám Éva D.Sc.

BUNYAVÍRUSOK

Gömb alakú, 80-100 nm, helikális vírusok peplonnal

- három, különböző nagyságú, cirkuláris (-) RNS
- glikoprotein nyúlványok
- gerincesekben és ízeltlábúakban is szaporodnak (vektor: szúnyog, kullancs)

Rezervoárok:

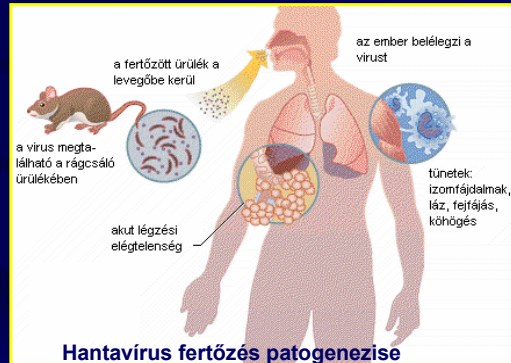
mezei egerek (perzisztens infekció), állatok váladékaival terjed

emberről emberre nem terjed

Diagnosis

BL-II, BL-IV.: vírus izolálás
Szerológia: ELISA

Hantavírus fertőzés patogenezise

Prof. Dr. Ádám Éva D.Sc.

FILOVÍRUSOK

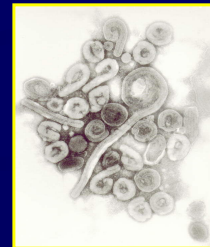
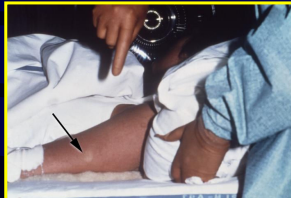
Helikális nukleokapszid, fonal alakú (akár 14.000 nm)

MARBURG VÍRUS (haemorrhagias láz),
1967. Németország (Marburg): 27/7, Jugoszlávia: ugandai majmok,

terjedés: direkt kontaktus, testvadásatok, cseppfertőzés,
fertőzött majmok feldolgozása

inkubáció: 3-9 nap

tünetek: láz, letargia, kiütések, hasmenés, idegrendszeri tünetek,
vérzések

letalitás: 25-30%

diagnózis: nagyon nehéz, májbiopsziás anyagban, csarnokvízben 4-5 hét, spermában
(12 hét),

terápia-megelőzés: nincs

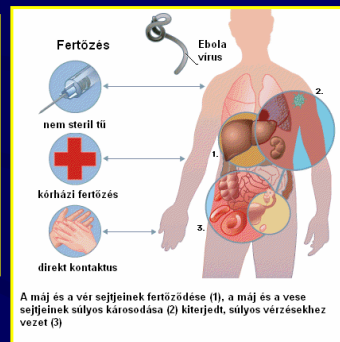
Prof. Dr. Ádám Éva D.Sc.

EBOLA VÍRUS (haemorrhagias láz)

inkubáció: 2-21 nap

átvitel: direkt kontaktus vérrel, testvadásékok, fertőzött személyek szervei, temetési szokások (direkt kontaktus az elhunyt testével, fertőzött majmok, antilopok feldolgozása, egészségügyi személyzet)

tünetek: láz, gyengeség, izomfájdalmak, fej-, torokfájás, hasmenés, máj- és vesefunkció problémák, kiütések, belső- és külső vérzések

letalitás: 50-90%

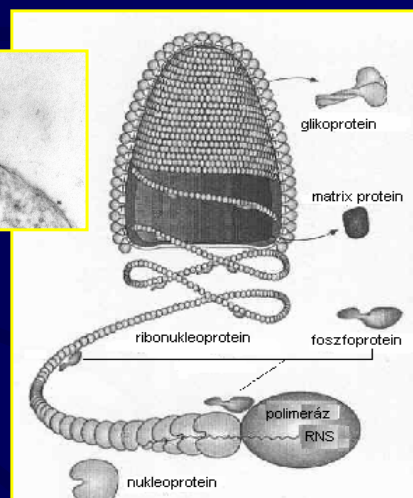
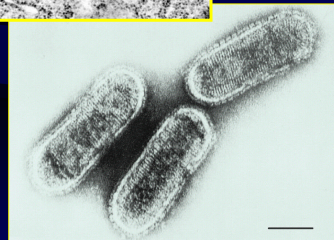
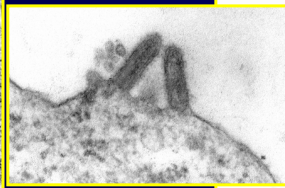
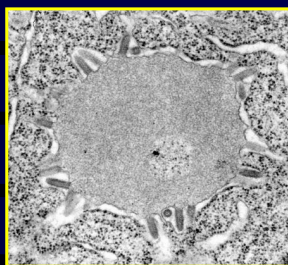
diagnózis: speciális laboratóriumokban

terápia-vakcina: rehidráció, specifikus oltóanyag **nincs**

Prof. Dr. Ádám Éva D.Sc.

RHABDOVÍRUSOK

MORFOLÓGIA: lövedék alak, helikális nukleokapszid, peplon (plazma membrán)

NUKLEINSAV: ss (-) RNS

Prof. Dr. Ádám Éva D.Sc.

LYSSAVIRUS (7 szerotípus - 1 a klasszikus)

RABIES VÍRUS (veszettség vírusa)

„utcai vírus” (vad vírus): hosszú, változó inkubációs idő

(érzékeny állatok: : vadon élő ragadozók, kutya, macska és kérődzők is!
,rezervoárok: denevérek)

Fix vírus: stabil, rövid inkubációs idő

FERTŐZÉS: harapás, karmolás, enterális (fertőzött élelmiszer: tej, tejtermékek),
ember-ember átvitel: csak transzplantáció!

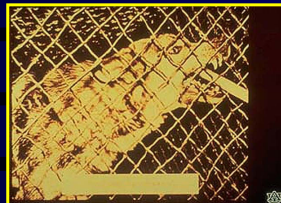
Prodromális szak: rossz közérzet, émelygés, torokfájás, érzéskiesés

Heveny szak: fokozott nyáleválasztás, félrenyelés, torokizmok

spazmusa (nyelési nehézség) → **HYDROPHOBIA (VÍZSZYON)**

Paralízis (halál)

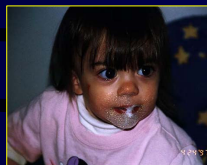
Prof. Dr. Ádám Éva D.Sc.

„dühöngő” veszettség

„néma” veszettség

fokozott
nyáleválasztás

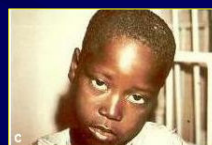
(víz csepegés)

hydrophobia

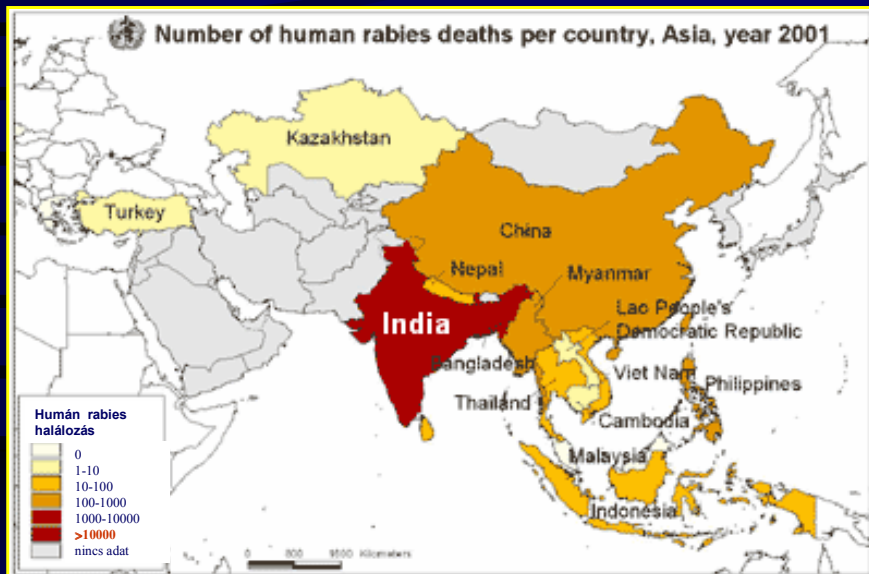

idegrendszeri tünetek

„néma”
veszettség

Prof. Dr. Ádám Éva D.Sc.

Prof. Dr. Ádám Éva D.Sc.

VESZETTSÉG ELLENI VAKCINÁK

PASTEUR, L.
(1822-1895,
a védőoltás
kidolgozója)

HŐGYES ENDRE
(1847-1906)

PREEXPOZÍCIÓS OLTÁS: kutya, macska (élő vírus)
embernél foglalkozáshoz kötött (inaktívált)

POSZTEXPOZÍCIÓS OLTÁS (ember): inaktívált, humán diploid sejtkultúra

Passzív immunizálás: antirabies szérum (ló, vagy humán Ig)

VADÁLLATOK IMMUNIZÁLÁSA: vaccinia- rabies G (rekombináns DNS technológia, orális alkalmazás)

Prof. Dr. Ádám Éva D.Sc.

LASSÚ (SLOW) VÍRUSOK

- **kanyaróvírus** (Subacut Sclerotizáló Panencephalitis, SSPE)
- **rubeolavírus** (progresszív panencephalitis, kongenitális rubeola)
- **polyomavírusok** (JC, BK, progresszív multifokális leuko-encephalopathia)
- **HIV** (AIDS dementia komplex)
- **picornavírusok** (perzisztens enterovírus fertőzés immundeficiens állapotban)

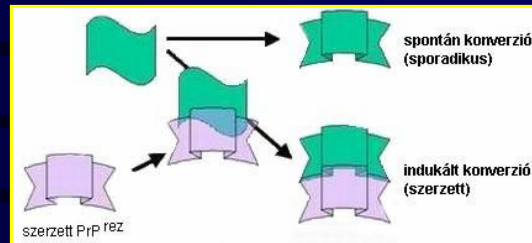
Prof. Dr. Ádám Éva D.Sc.

SZUBVIRÁLIS ÁGENSEK (prionok)

- Creutzfeld-Jakob betegség
  - Kuru
  - Transzmisszibilis nyérc encephalopathia (TME)
- } Subacut spongiformis encephalopathia

Prof. Dr. Ádám Éva D.Sc.

PrPc glikoprotein egészséges sejtekben is megtalálható

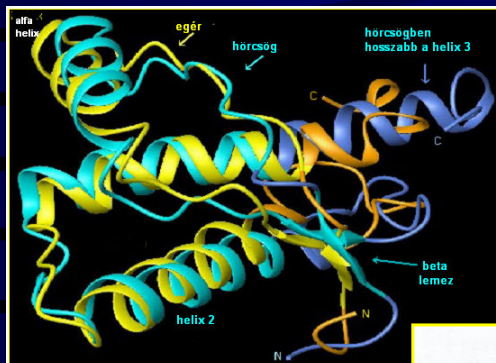
Endogén: saját PrP módosulás,
exogén: enterális, hematogén

Agysejtek pusztulása (vakuolumok, szivacsos)
immunválasz és gyulladás nélkül

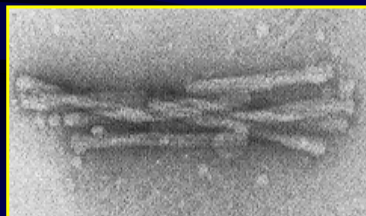
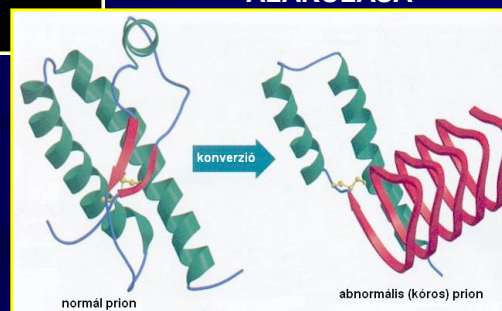
Prusiner, S. B.
(Nobel díj, 1997)

Prof. Dr. Ádám Éva D.Sc.

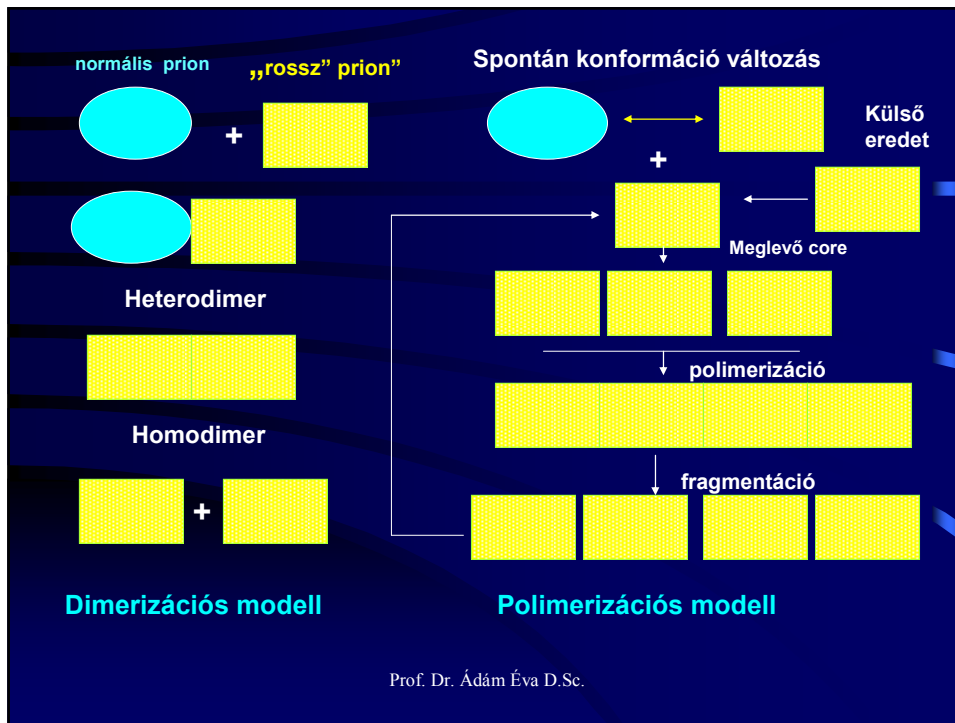

A PRION KÓROSSÁ ALAKULÁSA

Prof. Dr. Ádám Éva D.Sc.

PRION BETEGSÉGEK (állatok)

Scrapie (súrlókór, juhok, kecskék)

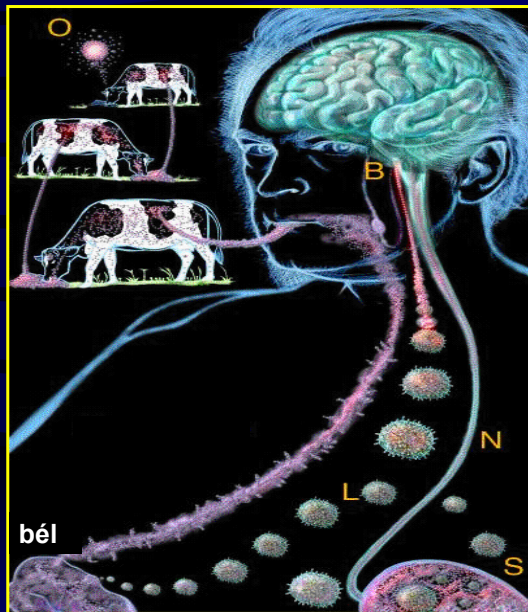

Transmissible **M**ink (nyérc) **E**ncephalopathia (TME)

Krónikus „wasting disease” (CVD: szarvas, jávorszarvas)

Bovine **S**pongiformis **E**ncephalopathia (BSE: szarvasmarha szivacsos agyvelőgyulladás)

Prof. Dr. Ádám Éva D.Sc.

O=origin
 B=agy
 N=neuronok
 L=lymphocyták
 S=lép

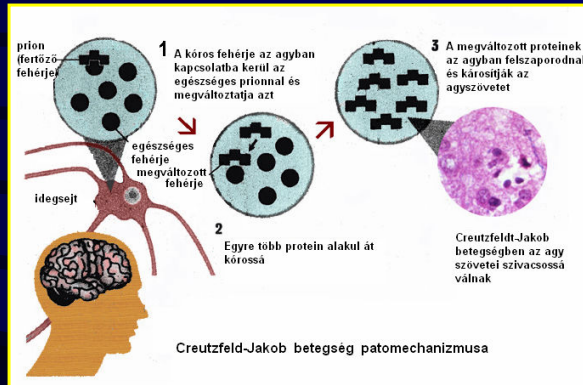
Prof. Dr. Ádám Éva D.Sc.

Prof. Dr. Ádám Éva D.Sc.

LASSÚVÍRUS FERTŐZÉSEK (ember)

Creutzfeldt-Jakob betegség (CJD, 1920): 60 évesnél idősebb emberekben, demencia, ataxia (mozgás koordináció hiánya), coma, halál (6 hó)

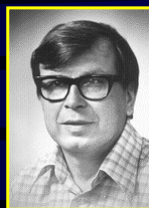

Új CJD variánsok (1996): 15-59 év között, pszichiátriai tünetek, progresszív agyi leépülés, halál

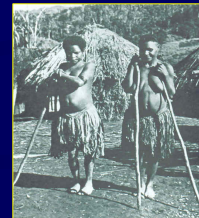
latrogén CJD esetek (kontaminált sebészeti eszközök, cadaver növekedési hormon és más hormonok)

Prof. Dr. Ádám Éva D.Sc.

Kuru (1950): kisagyi ataxia, viselkedési változások, demencia

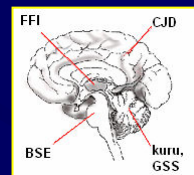
Gajdusek, B. C. (Nobel díj, 1976)

“nevető halál”

Fatalis familiáris insomnia (1986)
Gerstmann-Straussler-Schenker szindróma (mint a kuru, öröklődés)

Prof. Dr. Ádám Éva D.Sc.

Klinikum: szivacsos agyvelőgyulladás, dementia, pyramidalis, extrapyramidalis zavar

Epidemiológia: állati eredetű fehérje, kannibalizmus (kuru), CJD (familiális), BSE (járványos?), nosocomiális (hipofízis hormon, cornea transzplantáció)

Kezelés: tüneti (néhány hónapon belül halál)

Megelőzés: kerülni kell az állati eredetű takarmányt, állatok járványos elhullása (égetés, állat eü. ell.), kozmetikai ipar, gyógyszeripar (ellenőrzés), állati eredetű belsőszégek fogyasztásának kerülése, transzplantáció (csak ellenőrzött szervek)

Dekontaminálás: 2N NaOH (1 óra), 1N NaOH (2 óra) autoklávozással kombinálva (134°C, 1 h)

Prof. Dr. Ádám Éva D.Sc.